

รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล *

A Model for Community Participation in the Administration of Early Childhood Education under the Municipality

¹ดนดา ณ กาฬสินธุ์, ชวนคิด มะเสนะ และ ไพรวลัย โศตรตะ

¹Danuda Na Kalasin, Chaunkid Masena and Praiwan Kotta

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: danuda.kg63@ubru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล และ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนปฐมวัย และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 108 คน และ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และ 2) แบบประเมินรูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) ค่าเฉลี่ย และ 2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยรวมและรายด้านทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางและความต้องการโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และ 2) รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาลที่พัฒนาขึ้นมี 5 องค์ประกอบ คือ 2.1) หลักการ 2.2) วัตถุประสงค์ 2.3) วิธีดำเนินการ 2.4) การประเมินผล และ 2.5) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งรูปแบบมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน; การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย; สังกัดเทศบาล

Abstract

The research article included the following objectives: 1) to examine the current conditions and needs for community participation in the administration of early childhood education under the municipality; and 2) to develop a model for community participation in the administration of early childhood education under the municipality. A mixed methods approach was used for the study. The key informants were 1) 108 administrators, early childhood teachers, and school committee members; and 2) 11 experts. The instruments used in the study were 1) a questionnaire with a 5-point Likert scale and 2) a model evaluation form. The statistics used for the content analysis were 1) mean and 2) standard deviation (S.D.).

*Received March 22, 2023; Revised April 6, 2023; Accepted April 15, 2023

From the study, the following results were found: 1) The current conditions, both overall and in all aspects, are at a moderate level, while the needs, both overall and in all aspects, are at a high level; and 2) The model developed for community participation in the administration of early childhood education under the municipality consists of 5 components, namely 2.1) principles, 2.2) objectives, 3.3) procedures, 3.4) evaluation, and 2.5) conditions for success. The model has overall propriety at a high level and feasibility overall at a high level.

Keywords: Community Participation; Early Childhood Education Administration; Municipality

บทนำ

การจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาในทุกๆ ด้านของเด็กในอนาคต เนื่องจากเด็กวัยนี้มีการพัฒนาการอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้จึงมีความสำคัญเป็นพิเศษเพราะเป็นรากฐานของพัฒนาการต่อไปของชีวิตของแต่ละบุคคล (Suwannatep, and Uamcharoen, 2015) และเป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานของการพัฒนาทั้งปวง เป็นการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืนสามารถป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาวโดยเน้นให้ครอบครัวเป็นแกนหลักในการพัฒนาเด็ก ให้ชุมชนและสังคมเป็นฐานที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาเลี้ยงดูเด็กทุกขั้นตอนอย่างแท้จริง (Office of the Education Council, 2007)

สภาพปัจจุบันสถานศึกษากับชุมชนยังขาดความร่วมมือต่อกัน มีความสัมพันธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย การได้รับข้อมูลข่าวสารจากสถานศึกษาไปยังชุมชนยังไม่ทั่วถึง สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องหาวิธีในการสร้างและพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน ดังที่ Phuangsomjit (2017) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนว่าการจัดการศึกษาในระยะที่ผ่านมาส่วนใหญ่แล้วฝ่ายสถานศึกษามองว่าฝ่ายตนเองมีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษา ส่วนฝ่ายชุมชนเป็นเพียงผู้รับบริการและสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษา ดังนั้น การปฏิบัติของฝ่ายสถานศึกษาต่อชุมชนจึงปฏิบัติแบบผู้ให้บริการกับผู้รับบริการ โดยจำกัดการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ที่ระดับของการให้ความร่วมมือและสนับสนุนสถานศึกษา กล่าวคือ เมื่อสถานศึกษาจะดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ฝ่ายสถานศึกษาจะเป็นผู้คิดและตัดสินใจไว้ล่วงหน้าว่าจะดำเนินการอย่างไรแล้วจึงไปขอความร่วมมือจากชุมชน ทำให้ฝ่ายชุมชนไม่ได้ร่วมคิดร่วมตัดสินใจเป็นแต่เพียงผู้สนับสนุนเท่านั้น แม้ปัจจุบันจะมีนโยบายและกฎระเบียบที่กำหนดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นวางแผนจนถึงขั้นการประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษาก็ตาม แต่ความคุ้นชินต่อการดำเนินงานในอดีตยังส่งผลให้การมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษาไม่ถึงระดับของการมีส่วนร่วมที่แท้จริง สอดคล้องกับ Phinthuphan (2011) ที่กล่าวว่า สถานศึกษาขาดการปรึกษาหารือกับชุมชนในการจัดทำแผนงาน มีงบประมาณดำเนินงานน้อย วัสดุครุภัณฑ์ให้บริการแก่ชุมชนไม่เพียงพอ และฐานะทางเศรษฐกิจของชุมชนไม่เอื้อต่อการสนับสนุนสถานศึกษา ส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนได้รับการปฏิบัติน้อยกว่าการบริหารงานด้านอื่น ซึ่งจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล พบว่า สภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และความต้องการในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งชี้ให้เห็นว่าปัญหาการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับชุมชนเป็นปัญหาที่สมควรต้องเร่งแก้ไขโดยใช้กระบวนการทางการบริหารการศึกษาเพื่อให้เกิดกระบวนการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

และมีระบบมากยิ่งขึ้น ดังที่ Sopchokchai (2008) กล่าวว่า การจัดการศึกษาในปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแนวใหม่ รวมทั้งบทบาทผู้บริหารในการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุผลโดยต้องมิวิสัยทัศน์เน้นการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นพบว่า ถ้าองค์กรมีความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะทำให้การบริหารจัดการนั้นมีคุณภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ดังที่ Nakvach (2020) กล่าวว่า การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนและชุมชนมีบทบาท มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจในการมีส่วนร่วม ร่วมมือกันช่วยพัฒนาประเทศทำให้การศึกษามีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม ร่วมมือร่วมใจต่อกัน ให้ความสำคัญในการสร้างชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา และ Rattanasuwan, Navakijpaitoon, and Temrat (2021) ที่กล่าวว่า มีสถานศึกษาจำนวนหนึ่งที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาอย่างได้ผลและประสบความสำเร็จในการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย เป็นที่ประทับใจของผู้ปกครองและนักเรียนตลอดจนผู้เกี่ยวข้องในการศึกษา จึงเป็นจุดสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อพัฒนาการศึกษา มีความตระหนักที่จะศึกษาแนวคิดที่จะให้ชุมชนได้ร่วมพัฒนาจัดการศึกษาอย่างได้ผลและประสบผลสำเร็จโดยเฉพาะในสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่นจากการที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยศึกษากระบวนการต่างๆ ของชุมชนเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขอันนำไปสู่เป้าหมายของการจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์และเป็นนวัตกรรมทางการบริหารการศึกษาที่สำคัญที่จะนำไปขยายผลกับโรงเรียนอื่นๆ รวมทั้งจะช่วยให้ได้คำตอบหรือข้อค้นพบแนวทางหรือรูปแบบในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับ Chenchob (2020) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ถ้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้พัฒนารูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เป็นระบบและสอดคล้องกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแล้วจะสามารถนำไปใช้ได้จริง และสามารถเกิดการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญาอย่างเต็มศักยภาพและเหมาะสมตามวัย

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลโดยดำเนินการระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาเพื่อให้เกิดกระบวนการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมและมีระบบมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยการสร้างชุมชนเป็นแกนกลางในการบริหารจัดการสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยทำการศึกษาและพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาเอกสารแนวคิดทฤษฎี (Documentary Study)

ผู้วิจัยทำการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลต่างๆ จากเอกสาร ตำรา บทความวิชาการ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยและพัฒนาของ Buosonte (2011) ในการพัฒนารูปแบบ และพัฒนาองค์ประกอบของรูปแบบตามแนวคิดของ Assawapoom (2007) และ Weil, and Calhoun (2009) ที่ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 4) แนวทางการประเมินรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ศึกษาแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เขียนบทสรุปสาระสำคัญและนิยามเชิงปฏิบัติการเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study)

2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนปฐมวัย และกรรมการสถานศึกษา สังกัดเทศบาล จำนวน 108 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และ 3) การมีส่วนร่วมในการประเมิน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสรุปผลในประเด็นต่างๆ ทุกประเด็น และนำข้อมูลเหล่านั้นไปสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล ในขั้นตอนที่ 2.2 ต่อไป

2.2 การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล ผู้วิจัยประมวลประเด็นสำคัญและวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย คือ ประมวลจากการศึกษา วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 2.1 มาสรุปผล แล้วนำมาสร้างองค์ประกอบหลักของรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการ 4) การประเมินผล และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ จากนั้นผู้วิจัยได้จัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหารการศึกษา 2) ผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) ศึกษานิเทศก์และครู โดยมีประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเพื่อร่วมกันพัฒนารูปแบบและให้ข้อเสนอแนะที่เห็นว่าควรแก้ไขหรือเพิ่มเติมในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบ จำนวน 6 ประเด็น ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการ 4) การประเมินผล 5) เงื่อนไขความสำเร็จ และ 6) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล โดยประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแต่ละองค์ประกอบ ด้วยแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และสรุปผลในประเด็นต่างๆ และนำเสนอผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

3.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล ตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนปฐมวัย และกรรมการสถานศึกษา สังกัดเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จำนวน 108 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ซึ่งมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้นที่ 1 ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยมีจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างเป็นหน่วยในการสุ่ม และสุ่มมา 1 จังหวัด คือ จังหวัดอุบลราชธานี

ขั้นที่ 2 ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยมีระดับของตำแหน่งเป็นหน่วยในการสุ่ม และสุ่มมาตำแหน่งละ 17% ได้จำนวนตำแหน่งในแต่ละระดับดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษา	สุ่มมา 15 คน
2) ครูผู้สอนปฐมวัย	สุ่มมา 78 คน
3) กรรมการสถานศึกษา	สุ่มมา 15 คน

เมื่อผู้วิจัยดำเนินการสุ่มตัวอย่างเรียบร้อยแล้ว พบว่า ได้ตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนปฐมวัย และกรรมการสถานศึกษา จำนวน 108 คน

3.2 การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีคุณวุฒิระดับปริญญาเอก จำนวน 3 คน

กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 4 คน

กลุ่มที่ 3 ศึกษานิเทศก์และครูที่มีประสบการณ์หรือมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาหรือสถานศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม และมีประสบการณ์สอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 4 คน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

4.1 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 43 ข้อ โดยผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80–1.00 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.64–0.96 และวิเคราะห์ความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีของ Cronbach มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.95 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนปฐมวัย และกรรมการสถานศึกษา เพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล ประกอบด้วย 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ จำนวน 11 ข้อ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำนวน 17 ข้อ และ 3) การมีส่วนร่วมในการประเมิน จำนวน 15 ข้อ ซึ่งในแต่ละข้อมีเกณฑ์การพิจารณาตามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติ/ความต้องการในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติ/ความต้องการในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติ/ความต้องการในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติ/ความต้องการในระดับน้อย

1 หมายถึง มีการปฏิบัติ/ความต้องการในระดับน้อยที่สุด

4.2 แบบประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 34 ข้อ ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล ประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ จำนวน 3 ข้อ 2) วัตถุประสงค์ จำนวน 2 ข้อ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ จำนวน 22 ข้อ 4) แนวทางการประเมินรูปแบบ จำนวน 2 ข้อ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ จำนวน 5 ข้อ ซึ่งในแต่ละข้อมีเกณฑ์การพิจารณาตามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในระดับมาก

3 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนปฐมวัย และกรรมการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลตอบแบบสอบถาม และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิจารณาประเมินระดับสภาพปัจจุบันและความต้องการของประเด็นต่างๆ และนำข้อมูลที่ได้ไปสร้างรูปแบบในขั้นตอนที่ 5.2 ต่อไป

5.2 ผู้วิจัยสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับผลการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนที่ 5.1 มาใช้ในการสร้างองค์ประกอบหลักของรูปแบบ และผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะที่เห็นว่าควรแก้ไขหรือเพิ่มเติมในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบ พร้อมทั้งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบ และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิจารณาประเมินระดับความเหมาะสมและความเป็นได้ของรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ผู้วิจัยวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลระดับสภาพปัจจุบันและความต้องการในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาลในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ

6.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ความเหมาะสมและความเป็นได้ของรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล โดยนำข้อมูลจากแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลระดับความเหมาะสมและความเป็นได้ของรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาลในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล พบว่า

1. สภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 1.20) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.97) และมีค่าเฉลี่ยรายข้อสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 1.1) ชุมชนร่วมวางแผนและตัดสินใจในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยทางด้านร่างกายเจริญเติบโตแข็งแรงสมบูรณ์ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.96) 1.2) ร่วมวางแผนและตัดสินใจส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยมีประสบการณ์เรียนรู้ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับบริบทของชุมชน ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 1.19) และ 1.3) ร่วมวางแผนและตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรการจัดประสบการณ์เรียนรู้ในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 1.01) 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 1.05) และมีค่าเฉลี่ยรายข้อสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 2.1) การมีส่วนร่วมส่งเสริมการบริหารจัดการในด้านการจัดประสบการณ์และการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้อย่างปลอดภัยเพียงพอ ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.74) 2.2) การมีส่วนร่วมในการประชุมประเมินผลการพัฒนาการของเด็กปฐมวัยให้ครบคลุมทั้ง 4 ด้านกับบริบทของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = 1.07) และ 2.3) การมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีคุณธรรมและจริยธรรม ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย สามารถอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.80) และ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 1.13) และมีค่าเฉลี่ยรายข้อสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 3.1) การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในด้านกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 1.26) 3.2) การมีส่วนร่วมในการประเมินและติดตามผลการเป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.94) และ 3.3) การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในด้านกิจกรรมสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 1.19)

2. ความต้องการในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 1.05) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 1.05) และมีค่าเฉลี่ยรายข้อสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 1.1) ชุมชนร่วมวางแผนและตัดสินใจในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยทางด้านร่างกายเจริญเติบโตแข็งแรงสมบูรณ์ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.97) 1.2) ร่วมวางแผนและตัดสินใจส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยมีประสบการณ์เรียนรู้ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับบริบทของชุมชน ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 1.09) และ 1.3) ร่วมวางแผนและตัดสินใจในการสนับสนุนพัฒนาการเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้านตามมาตรฐาน ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 1.07) 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีความต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 1.00) และมีค่าเฉลี่ยรายข้อสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 2.1) การมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการบริหาร ติดตามและประเมินผลการจัดการตรวจสอบความปลอดภัยสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.93) 2.2) การมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 1.01) และ 2.3) การมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็กสอดคล้องกับบริบทสังคม และวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.99) และ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน มีความต้องการอยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 1.11) และมีค่าเฉลี่ยรายข้อสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 3.1) การมีส่วนร่วมประเมินผลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.97) 3.2) การมีส่วนร่วมประเมินค่าชี้แจงในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 1.05) และ 3.3) การมีส่วนร่วมประเมินผลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 1.02)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล พบว่า

1. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล ที่พัฒนาขึ้นมี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ ได้แก่ 1.1) หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน 1.2) หลักการกระจายอำนาจ และ 1.3) หลักการเป็นเจ้าของร่วม 2) วัตถุประสงค์ ได้แก่ 2.1) เพื่อให้ได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 2.2) เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนในสังกัดเทศบาล ที่สอดคล้องกับสภาพและเป็นแนวคิดในการพัฒนาบริหารองค์กรตามสภาพจริง 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ ได้แก่ 3.1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ 3.2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และ 3.3) การมีส่วนร่วมในการประเมิน 4) แนวทางการประเมินรูปแบบ ได้แก่ 4.1) ประเมินกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล และ 4.2) ประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ 5.1) ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ และมีหลักการบริหารจัดการที่ดี 5.2) บุคลากรในโรงเรียนทุกคนจะต้องเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน และมีความสามัคคีเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน 5.3) คณะกรรมการสถานศึกษาทุกคนเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัย 5.4) บุคลากรในโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษายินดีที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล และ 5.5) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาทุกคนตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนในการดำเนินการตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ดังนี้

2.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.45$, $\sigma = 0.60$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า (1) หลักการของรูปแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.52$, $\sigma = 0.51$) และมีค่าเฉลี่ยรายข้อสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ (1.1) หลักการกระจายอำนาจ ($\mu = 4.55$, $\sigma = 0.52$) (1.2) หลักการเป็นเจ้าของร่วม ($\mu = 4.55$, $\sigma = 0.52$) และ (1.3) หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน ($\mu = 4.45$, $\sigma = 0.52$) (2) วัตถุประสงค์ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.28$, $\sigma = 0.99$) และมีค่าเฉลี่ยรายข้อสูงสุด 2 ลำดับแรก คือ (2.1) เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนในสังกัดเทศบาลที่สอดคล้องกับสภาพและเป็นแนวคิดในการพัฒนาบริหารองค์กรตามสภาพจริง ($\mu = 4.45$, $\sigma = 0.69$) และ (2.2) เพื่อให้ได้รูปแบบ

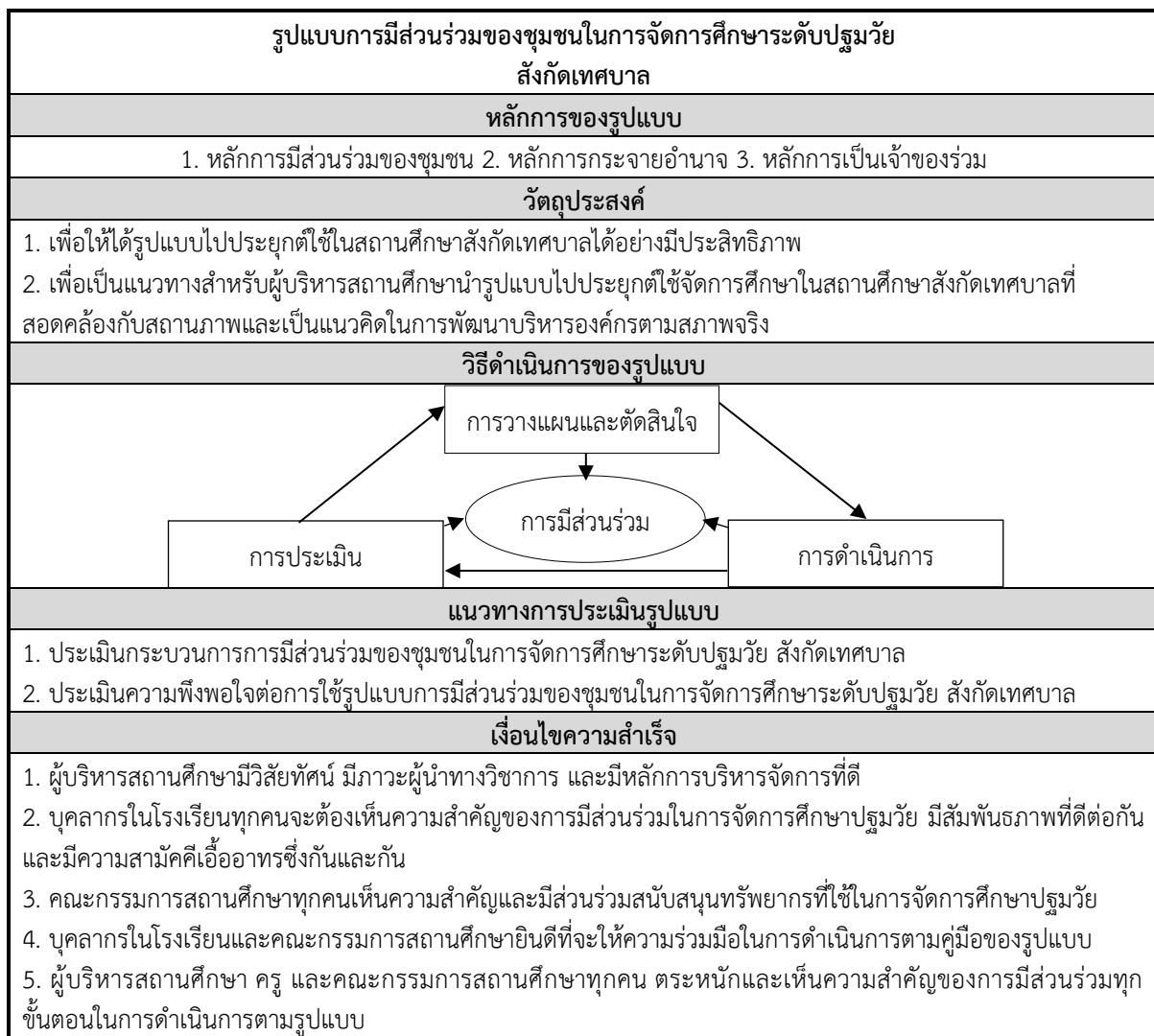
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาลสามารถนำไปประยุกต์ใช้
 ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\mu = 4.09, \sigma = 1.22$) (3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ
 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.45, \sigma = 0.57$) และมีค่าเฉลี่ยรายข้อสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ
 (3.1) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\mu = 4.56, \sigma = 0.54$) (3.2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ
 ($\mu = 4.44, \sigma = 0.60$) และ (3.3) การมีส่วนร่วมในการประเมิน ($\mu = 4.35, \sigma = 0.56$) (4) แนวทางการ
 ประเมินรูปแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.41, \sigma = 0.59$) และมีค่าเฉลี่ยรายข้อสูงสุด 2 ลำดับ
 แรก คือ (4.1) ประเมินกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล
 ($\mu = 4.55, \sigma = 0.52$) และ (4.2) ประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ ($\mu = 4.27, \sigma = 0.65$) และ
 (5) เงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.49, \sigma = 0.60$) และมีค่าเฉลี่ยรายข้อสูงสุด
 3 ลำดับแรก คือ (5.1) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาทุกคนตระหนักและเห็น
 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนในการดำเนินการตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัด
 การศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล ($\mu = 4.64, \sigma = 0.50$) (5.2) บุคลากรในโรงเรียนและคณะกรรมการ
 สถานศึกษายินดีที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของ
 ชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล ($\mu = 4.55, \sigma = 0.52$) และ (5.3) คณะกรรมการ
 สถานศึกษาทุกคนเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการ
 จัดการศึกษาปฐมวัย ($\mu = 4.45, \sigma = 0.69$)

2.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล มีความ
 เป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.43, \sigma = 0.59$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า (1) หลักการของ
 รูปแบบ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.46, \sigma = 0.51$) และมีค่าเฉลี่ยรายข้อสูงสุด 3 ลำดับ
 แรก คือ (1.1) หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน ($\mu = 4.55, \sigma = 0.52$) (1.2) หลักการกระจายอำนาจ ($\mu =$
 $4.55, \sigma = 0.52$) และ (1.3) หลักการเป็นเจ้าของร่วม ($\mu = 4.36, \sigma = 0.50$) (2) วัตถุประสงค์ มีความเป็นไปได้
 อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.18, \sigma = 1.05$) และมีค่าเฉลี่ยรายข้อสูงสุด 2 ลำดับแรก คือ (2.1) เพื่อเป็นแนวทาง
 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัด
 เทศบาล ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนในสังกัดเทศบาลที่สอดคล้องกับสภาพและเป็น
 แนวคิดในการพัฒนาบริหารองค์กรตามสภาพจริง ($\mu = 4.18, \sigma = 0.98$) และ (2.2) เพื่อให้ได้รูปแบบการมี
 ส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาลสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา
 สังกัดเทศบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\mu = 4.18, \sigma = 1.17$) (3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ มีความเป็นไปได้
 อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.45, \sigma = 0.54$) และมีค่าเฉลี่ยรายข้อสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ (3.1) การมีส่วนร่วม
 ในการดำเนินการ ($\mu = 4.61, \sigma = 0.51$) (3.2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ ($\mu = 4.43, \sigma =$
 0.57) และ (3.3) การมีส่วนร่วมในการประเมิน ($\mu = 4.27, \sigma = 0.48$) (4) แนวทางการประเมินรูปแบบ
 มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.55, \sigma = 0.51$) และมีค่าเฉลี่ยรายข้อสูงสุด 2 ลำดับแรก คือ
 (4.1) ประเมินกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล ($\mu =$
 $4.55, \sigma = 0.52$) และ (4.2) ประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ ($\mu = 4.55, \sigma = 0.52$) และ (5) เงื่อนไข
 ความสำเร็จ มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.36, \sigma = 0.62$) และมีค่าเฉลี่ยรายข้อสูงสุด 3 ลำดับแรก
 คือ (5.1) ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาทุกคนตระหนักและเห็นความสำคัญของ
 การมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนในการดำเนินการตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับ
 ปฐมวัย สังกัดเทศบาล ($\mu = 4.55, \sigma = 0.52$) (5.2) บุคลากรในโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษายินดี

ที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล ($\mu = 4.55$, $\sigma = 0.52$) และ (5.3) คณะกรรมการสถานศึกษาทุกคนเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ($\mu = 4.36$, $\sigma = 0.67$)

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้องค์ประกอบของรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล แสดงดังรูปภาพที่ 1

Picture 1: A Model of Community Participation in the Administration of Early Childhood Education under the Municipality

จากรูปภาพที่ 1 รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 4) แนวทางการประเมินรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าสภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ รongลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการประเมิน และต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ และความต้องการในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ รongลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการประเมิน และต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ ทั้งนี้เป็นเพราะชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาพอสมควร เนื่องจากได้มีการกำหนดให้มีส่วนร่วมในฐานะกรรมการสถานศึกษา มีโอกาสเข้าร่วมประชุมและเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษาตามโอกาสในรูปแบบต่างๆ ซึ่งสถานศึกษาได้ดำเนินการในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม จึงทำให้สภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับแนวคิดของ Suntrayuth (2008) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ตลอดจนการประเมินผลโดยทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกันอันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายขององค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thongtua (2014) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตในสถานศึกษา: การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 4) แนวทางการประเมินรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งรูปแบบมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากและมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะรูปแบบได้ผ่านกระบวนการสร้างตามแนวคิดการวิจัยและพัฒนาของ Buosonte (2011) และผู้วิจัยได้วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและความต้องการในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย จากนั้นได้ดำเนินการสร้างรูปแบบ ตรวจสอบรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมประชุมสนทนากลุ่ม เสนอผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้และแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จึงทำให้รูปแบบนี้มีความสมบูรณ์เหมาะสมในเชิงทฤษฎี มีองค์ประกอบของรูปแบบตามแนวคิดของ Assawapoom (2007) และ Weil, and Calhoun (2009) ที่ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ 4) แนวทางการประเมินรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งมีความครอบคลุมการปฏิบัติที่จะทำให้บรรลุผล โดยกระบวนการพัฒนารูปแบบที่กล่าวมาสอดคล้องกับงานวิจัยของ Soommat, Runcharoen, and Teasna (2015) ที่ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ คือ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการทางการศึกษา 2) สร้างรูปแบบ และ 3) ประเมินรูปแบบ และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nafeuangvilay, Chompha, and Chaisena (2020) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการวิจัยพบว่า การประเมินรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในแขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิโดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก และมีความเป็นไปได้ระดับมาก

สรุป

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล พบว่าสภาพปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล โดยรวมและรายด้านทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และความต้องการในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาลโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล ซึ่งมี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ คือ หลักการมีส่วนร่วมของชุมชน การกระจายอำนาจ และการเป็นเจ้าของร่วม 2) วัตถุประสงค์ คือ เพื่อให้ได้รูปแบบประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนในสังกัดเทศบาลที่สอดคล้องกับสภาพและเป็นแนวคิดในการพัฒนาบริหารองค์กรตามสภาพจริง 3) วิธีดำเนินการของรูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการประเมิน 4) แนวทางการประเมินรูปแบบ คือ ประเมินกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา และประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาทุกคนมีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนในการดำเนินการตามรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาลนี้ จะสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยดำเนินการระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาเพื่อให้เกิดกระบวนการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมและมีระบบมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผู้ที่จะนำรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาลไปใช้ ต้องศึกษารายละเอียดของรูปแบบให้ชัดเจนตลอดจนทำความเข้าใจกับทุกฝ่ายเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานและเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.2 เงื่อนไขความสำเร็จประการหนึ่งที่จะทำให้การนำรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาลไปใช้สัมฤทธิ์ผลได้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาทุกคนต้องเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม และให้ความร่วมมือทุกขั้นตอนในการดำเนินการตามรูปแบบ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ต้องปรับเพิ่มบางส่วนที่เป็นกระบวนการในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาล เช่น การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ หรือการร่วมระดมทรัพยากร เพื่อให้รูปแบบมีความหลากหลายและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

References

- Assawapoom, S. (2007). The Use of Research to Develop a Model in A Doctoral Thesis. *Journal of Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 2(2), 76-85.
- Buosonte, R. (2011). *Research and Development of Educational Innovations*. (2nd ed.). Phitsanulok: Rimping Printing Part., Ltd.
- Chenchob, H. (2020). *A Model of Community Participation in the Educational Management of the Child Development Center of the Local Administration Organization in Khlung District, Chanthaburi Province*. (Master's Thesis). Rambhai Barni Rajabhat University. Chanthaburi.
- Nafeuangvilay, S., Chompha, C., & Chaisena, M. (2020). The Development of Public Participation for the Basic Infrastructure in Champasak District, Lao PDR. *Journal of MCU Peace Studies*, 8(1), 121-132.
- Nakvach, S. (2020). *The Municipal School Administration as a Community Participation*. (Doctoral Dissertation). Silpakorn University. Nakhonpathom.
- Office of the Education Council. (2007). *Early Childhood Development Policy and Strategy (0-5 Years) Long Term 2007-2016*. Bangkok: V.T.C. Communication Ltd.
- Phinhuphan, H. (2011). *Professional Executive*. Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Phuangsomjit, C. (2017). Establishing School-community Relationships. *Veridian E-Journal*, 10(2), 1342-1354.
- Rattanasuwan, R., Navakijpaitoon, N., & Temrat, S. (2021). Guidelines for Community Participation in the Administration of Educational Institutions under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2. *Journal of Buddhist Sociology*, 6(3), 1-16.
- Soommat, S., Runcharoen, T., & Teeasna, S. (2015). The Educational Managing Model for Student Quality Development in Small Schools of Kalasin Primary Educational Service Area 3. *Rommayasan*, 13(3), 163-178.
- Sopchokchai, O. (2008). *Key Principles of Participatory Public Administration*. Bangkok: Office of Nation Education Standards and Quality Assessment (Public Organization).
- Suntrayuth, D. (2008). *Regenerative Management: Theory, Research, and Practice in Education*. Bangkok: Naticul Press Co., Ltd.
- Suwannatep, P., & Uamcharoen, S. (2015). The Study of Childhood's Progress According to the Desirable Characteristics Standard by Using the Thai Folk Amusement Activities. *Silpakorn Educational Research Journal*, 7(1), 256-269.
- Thongtua, C. (2014). *Development of a Community Participation Model for Organizing Lifelong Education Activities in Schools: Using a Participatory Action Research*. (Doctoral Dissertation). Chulalongkorn University. Bangkok.
- Weil, J., & Calhoun, E. (2011). *Models of Teaching*. (8th ed.). Boston: Pearson Education.